

Somalien kohtaama rasistinen väkivalta Suomessa kansainvälisessä vertailussa



Jenni Niemi & Juha Kääriäinen

Kansallisissa tutkimuksissa on jo useamman vuoden ajan ollut havaittavissa, että Suomessa asuvista maahanmuuttajaryhmistä erityisesti somalit kokevat syrjintää ja rasismia. Nyt on saatavilla myös kansainvälistä vertailutietoa Suomessa asuvien somalien kokemasta rasismista suhteessa muihin, Euroopan unionin alueella asuviin vähemmistöryhmiin. Euroopan unionin Perusoikeusvirasto (FRA) julkaisi vuonna 2009 tutkimuksen European Union Minorities and Discrimination Survey, EU-MIDIS. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää etnisten ja kansallisten vähemmistöjen kokemuksia etnisestä syrjinnästä, uhriutumuksesta (victimization) ja viranomaisten toiminnasta Euroopan unionin jäsenmaissa. Tutkimuksen yksi keskeinen osa oli tarkastella vähemmistöjen kokemaa rasistista väkivaltaa ja uhkailua. Pohjoismaat Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska mielletään hyvinvointivaltioiksi, joita luonnehtii taloudellinen menestys ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden korkea taso. Kuitenkin tutkimuksen mukaan Pohjoismaissa asuvat maahanmuuttajat kokevat paljon etnistä syrjintää ja rasismia. Erityisesti Suomessa ja Tanskassa asuvat somalit kokevat altistuvansa usein syrjinnälle, uhkailulle ja väkivallalle, ja Suomen somalit vielä enemmän kuin Tanskassa asuvat. Suomessa asuvat somalit ovat yksi EU-alueen eniten rasistista väkivaltaa kokeva etninen vähemmistöryhmä. Artikkelissa keskitytään somalien kokemaan etniseen syrjintään ja väkivaltaan Suomessa, ja tarkastellaan heidän kokemuksiaan suhteessa muihin Euroopan unionin alueen vähemmistöryhmiin.

Jenni Niemi on tutkija Poliisiammattikorkeakoulussa. Hänen tutkimusalueisiinsa kuuluu viharikollisuus. Juha Kääriäinen on erikoistutkija Poliisiammattikorkeakoulussa ja sosiaalipolitiikan dosentti Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimusalueitaan ovat rikollisuus ja poliisin toiminta.

Avainsanat: rasismi, syrjintä, maahanmuutto, somalit, viharikollisuus

Key words: racism, discrimination, immigration, somali, hate crime

Johdanto

Pohjoismaat Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska mielletään hyvinvointivaltioiksi, joita luonnehtii taloudellinen menestys ja sosiaalisen tasa-arvoisuuden korkea taso. Elintasoerot maiden sisällä ovat maailmanlaajuisesti vertaillen pienet, koulutustaso on korkea ja naisten sekä miesten välisen tasa-arvon toteuttamisessa Pohjoismaat ovat olleet edelläkävijöiden joukossa. Tässä valossa onkin yllättävää, että hiljattain julkaistun kansainvälisen EU-MIDIS-tutkimuksen mukaan Pohjoismaissa asuvat maahanmuuttajat kokevat paljon etnistä syrjintää ja rasismia. Erityisesti Suomessa ja Tanskassa asuvat somalit kokevat altistuvansa syrjinnälle, uhkailulle ja väkivallalle usein, ja Suomen somalit vielä enemmän kuin Tanskassa asuvat. Euroopan komission rasimin ja suvaitsemattomuuden vastainen elin (ECRI) on myös maaraportissaan ilmaissut huolensa Suomen somaleihin kohdistuvasta rasismista ja etnisestä syrjinnästä (ECRI 2007).

Euroopan unionin Perusoikeusvirasto (FRA) julkaisi vuonna 2009 tutkimuksen European Union Minorities and Discrimination Survey, EU-MIDIS. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää etnisten ja kansallisten vähemmistöjen kokemuksia etnisestä syrjinnästä, uhriutumuksesta (victimization) ja viranomaisten toiminnasta Euroopan unionin jäsenmaissa. Tutkimuksen yksi keskeinen osa oli tarkastella vähemmistöjen kokemaa rasistista väkivaltaa ja uhkailua. Tutkimuksen tulosten mukaan vähemmistöt

kokevat syrjintää useilla eri elämänalueilla, erityisesti työelämässä. Racistisen väkivallan kohteeksi joutuvat erityisesti romanit ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta lähtöisin olevat henkilöt. Ongelmat koskevat myös etnisiä vähemmistöjä Pohjoismaissa. Pohjoismaiden somalivähemmistö nousee esille tuloksista: Suomen ja Tanskan somalit ovat eniten syrjintää ja rasismia kokevien vähemmistöjen joukossa.

Perusoikeusviraston tutkimuksesta on julkaistu tähän mennessä lähinnä kuvailevia, maita ja vähemmistöryhmiä vertailevia tuloksia. Tässä artikkelissa keskitytään somalien kokemaan etniseen syrjintään ja väkivaltaan Suomessa, sekä tarkastellaan heidän kokemuksiaan suhteessa muihin Euroopan unionin alueen vähemmistöryhmiin. Artikkelissa hyödynnetään EU-MIDIS -tutkimuksesta julkaistua pääraporttia. Käytössä on ollut myös EU-MIDIS-hankkeen tutkimusaineisto Suomen osalta.

Suomeen suuntautuva maahanmuutto

Kun tarkastellaan maahanmuuttoa sekä etnisiä ja kansallisia vähemmistöjä tietyn valtion alueella, on tarpeen hahmottaa ilmiön paikalliset pääpiirteet. Suomi on ollut enemmänkin maastamuutto- kuin maahanmuuttomaa usean vuosikymmenen ajan aina 1980-luvulle asti. Vasta tuolloin maahan tulijoiden määrä kasvoi suuremmaksi kuin maasta lähtevien. (Jaakkola 2009, 16–17; Salonen & Villa 2006, 20–21.) Ulkomaan kansalaisten määrä on seitsenkertaistunut 1990-luvun alusta tähän päivään, mutta kansainvälisesti katsoen Suomessa on kuitenkin edelleen vähän maahanmuuttajia. Vuoden 2011 lopussa ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli 3,4 %. Eniten Suomessa asui vuonna 2011 Viron, Venäjän, Ruotsin ja Somalian kansalaisia. Ulkomailla syntyneitä oli 4,9 % väestöstä. Esimerkiksi Ruotsissa ulkomaan kansalaisia oli väestöstä 6,6 % vuonna 2011. (Eurostat 2012; Tilastokeskus 2012.) Muun maahanmuuton tapaan myös pakolaisten määrä on kasvanut, mutta pakolaiset ovat vähemmistö Suomessa asuvista ulkomaalaisista. Vuoden 2010 lopussa pakolaisten osuus ulkomaan kansalaisista oli yksi viidesosa (22 %). (Tilastokeskus, Suomi lukuina: Väestö)

Tämän artikkelin kohteena ovat Helsingin seudulla asuvat somalit. Ensimmäiset turvapaikanhakijat Somaliasta tulivat Suomeen 1990-luvun alussa si-

sällissodan yllyttyä maassa ja satojen tuhansien somalien paetessa ulkomaille. Samaan aikaan Euroopan yhdyntymiskehitys, Neuvostoliiton hajoaminen ja Suomen lisääntyneet kansainväliset yhteydet sekä sitoutuminen kansainvälisiin sopimuksiin lisäsivät Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa. Suurin osa somalialaisista tuli Suomeen sattumalta, sillä yksi pakoreitti Somaliasta oli lento Mogadishusta Moskovaan. Somalien tulo merkitsi käännettä Suomen maahanmuuttohistoriassa. Somalit olivat ensimmäinen, oma-aloitteisesti turvapaikanhakijoina Suomeen tullut suuri pakolaisryhmä. Siihen asti pakolaiset olivat tulleet pääasiassa kiintiöiden kautta. (Virtanen 1993; Tiilikainen 2003.) Somalipakolaisten tulo Suomeen yllätti viranomaiset ja kansalaiset. Äkilliseen maahanmuuttajien määrän kasvuun ei ollut varauduttu, ja somaleista käytiin vilkastakin keskustelua. Mediassa puhuttiin ”pakolaistulvasta”. Keskustelua herätti myös se, miksi turvapaikanhakijoita alkoi yhtäkkiä tulla syrjäisenä pidettyyn Suomeen niin paljon. Samaan aikaan talouslaman vaikutukset alkoivat tuntua maassamme.

Somalit ovat edelleen Suomen näkyvimpiä maahanmuuttajia. He muodostavat maan suurimman pakolaisryhmän, ovat suurin afrikkalaistaustainen maahanmuuttajaryhmä ja suurin yksittäinen muslimiryhmä. Vuoden 2011 lopussa Suomessa asui 14 045 somaliaa äidinkielenään puhuvaa henkilöä. Heistä valtaosa, 75 %, asui Uudellamaalla. Suomen somaliväestö on nuorta, yli kolme neljäsosaa (78 %) on alle 35-vuotiaita. (Tilastokeskus 2012.) Suuri osa Somaliasta 1990-luvulla paenneista oli Somalian koulutustasoon nähden keskimääräistä paremmin koulutettuja, mutta koulutukselliset erot paenneiden joukossa olivat suuria. Joukossa oli niin luku-taidottomia kuin yliopistokoulutuksen saaneitakin. (Tiilikainen 2003, 51–53.) Sittemmin Suomeen saapuneiden somalialaisten sosioekonomisesta asemasta ei ole saatavilla tarkkoja tilastotietoja, ja tilanne on voinut muuttua.

Somaleihin kohdistuvan syrjinnän ja rasismien indikaattoreita aiemmassa tutkimuksessa

Suomessa ilmenevää etnistä syrjintää ja rasismia ei seurata tai tilastoida keskitetysti, vaan tietoa on sekä viranomaistilastoissa että esimerkiksi kyselytut-

kimuksissa. Jaakkola on tutkinut suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin 1980-luvulta 2000-luvulle asti. Asenteet olivat kielteisimpiä 1990-luvun laman aikana, mutta muuttuivat sen jälkeen myönteisemmiksi. Viimeisimmässä, vuoden 2007 tutkimuksessa kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, että Suomen pitäisi ottaa vastaan ulkomaalaisia työnhakijoita vähintään yhtä paljon kuin ennenkin. Pakolaisten vastaanottamiseen suhtauduttiin varauksellisemmin. Vastaajista 64 prosenttia oli sitä mieltä, että Suomen pitäisi ottaa vastaan pakolaisia paljon tai jonkin verran enemmän tai yhtä paljon kuin ennenkin. Ammattiryhmistä kaikkein positiivisimmin suhtauduttiin ulkomaalaisten asiantuntijoiden ja tiedemiesten sekä opiskelijoiden vastaanottamiseen; yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että heitä pitäisi ottaa Suomeen enemmän. Miehet suhtautuivat naisia varauksellisemmin maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin. Ikäluokista kielteisimmät asenteet olivat kaikkein iäkkäimmillä (65 vuotta tai vanhemmat). Korkea koulutus ja henkilökohtaiset kontaktit maahanmuuttajiin olivat yhteydessä positiiviseen asenteeseen.

Etnisellä hierarkialla kuvataan sitä, miten ihmiset joko tietoisesti tai tiedostamattaan suhtautuvat eri tavalla eri etnisiin ryhmiin. Kielteisimmät asenteet ja eniten ennakkoluuloja kohdistuu yleensä pakolaisiin ja maan kantaväestöstä ulkonäöllisesti sekä kulttuurisesti selkeästi poikkeaviin ryhmiin. Asennetutkimuksessa kysyttiin erikseen suhtautumista virolaisten, kiinalaisten, puolalaisten, venäläisten ja somalialaisten maahanmuuttoon. Somalialaisten maahanmuuttoon suhtauduttiin kielteisimmin ja virolaisten maahanmuuttoon positiivisimmin. Peräti kolme neljäsosaa vastaajista suhtautui kielteisesti somalialaisten Suomeen muuttamiseen. Vastauksista heijastuu etninen hierarkia, joka on pysynyt Jaakkolan tutkimuksissa samana 1990-luvulta lähtien, jolloin ensimmäistä kertaa tutkittiin asenteita näitä viittä vähemmistöryhmää kohtaan. Suhtautuminen somalialaisiin ja venäläisiin on ollut koko ajan kaikkein kielteisintä. Suhtautuminen venäläisiin parantui huomattavasti vuoteen 2007 asti. Asenteet somalialaisia kohtaan muuttuivat hieman myönteisemmiksi lamavuosien jälkeen, mutta sen jälkeen muutosta ei juuri ollut. (Jaakkola 2009.)

Etnisestä syrjinnästä ilmoitetaan harvoin viranomaisille, minkä vuoksi syrjinnän yleisyyttä pyri-

tään kartoittamaan maahanmuuttajille kohdistetuilla kyselytutkimuksilla. Vuonna 2002 julkaistussa maahanmuuttajien uhritutkimuksessa tutkittiin maahanmuuttajien kokemaa syrjintää työssä, virastoissa ja vapaa-ajalla (Jasinskaja-Lahti ym. 2002). Kyselyssä oli mukana Suomessa asuvia Kosovon albaaneja, arabeja ja venäläistä, vietnamilaista, virolaista, somalialaista ja suomalaista syntyperää olevia maahanmuuttajia. Syrjintäkokemuksia kysyttiin niiltä vastaajilta, jotka olivat hakeneet työtä, olleet töissä tai olivat asioineet kyseisen viranomaisen luona tai käyttäneet kyseistä palvelua. Puolet vastanneista oli kokenut syrjintää työhaun yhteydessä Suomessa ollessaan, lähes kolmasosa oli kokenut etnisestä taustastaan johtuvaa kiusaamista työpaikallaan, ja kuusi prosenttia oli joutunut joskus irtisanotuksi maahanmuuttajataustansa vuoksi. Työhön liittyvä etninen syrjintä oli yleisintä somalien joukossa; 81 % vastanneista arvioi tullessaan syrjityksi työhaun yhteydessä. Työpaikalla tapahtuvaa kiusaamista oli kokenut 43 % somalivastaajista. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 86–87.) Myös vuonna 2002 Tilastokeskuksen pääkaupunkiseudulla tekemän maahanmuuttajien elinolotutkimuksen vastauksissa somalit ilmoittivat tutkimuksessa mukana olleista ryhmistä (Venäjältä, Virosta, Somaliasista ja Vietnamista lähtöisin olevat maahanmuuttajat) eniten työhön liittyvää syrjintää. Somalivastaajista yli puolet (57 %) ilmoitti törmänneensä etniseen syrjintään työhaun yhteydessä (muilla osallistujaryhmillä luvut olivat 23–30 %). (Pohjanpää ym. 2003, 71–73.)

Maahanmuuttajien uhritutkimuksessa selvitettiin virastoissa koettua syrjintää kysymällä kokemuksia huonosta palvelusta maahanmuuttovirastossa, terveyskeskuksessa, poliisin taholta, ulkomaalaisvirastossa, koulussa, ammattiyhdistyksessä ja tullissa. Somalit ja arabit ilmoittivat useammin kuin muut ryhmät saaneensa huonoa palvelua viranomaisilta, ja somalit vielä useammin kuin arabit. Vähiten kokemuksia huonosta palvelusta ilmoittivat venäläistä ja suomalaista syntyperää olevat maahanmuuttajat. Somalit ilmoittivat eniten etniseen taustaan liittyviä syrjintäkokemuksia myös asunnon hankinnan yhteydessä, ravintolaan tai kauppaan pääsyn yhteydessä, naapurien taholta sekä liikenteessä ja oppilaitoksissa kohdattua syrjintää. Esimerkiksi ravintolaan pää-

syn yhteydessä lähes puolet (45 %) somaleista ilmoitti tulleen syrjityksi, kun kaikista vastaajista saman ilmoitti 12 %. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 82–93.) Maahanmuuttajien elinolotutkimuksen mukaan asunnon hankkimisen yhteydessä koettu rasistinen syrjintä oli yleisintä somalien (18 %) ja lähes yhtä yleistä venäläistä syntyperää olevien maahanmuuttajien keskuudessa (17 %). (Pohjanpää ym. 2003, 74–75).

Poliisin tietoon tulevasta, rasistisia piirteitä sisältävästä rikollisuudesta on julkaistu vuosiraportteja Poliisiammattikorkeakoulussa ja Sisäministeriön poliisiosastolla vuodesta 1998 lähtien. Tilastot näyttävät kasvua rikosilmoituksissa vuosien 2003–2009 välillä. Vuoden 2010 kohdalla ilmoitusten määrässä on laskua edellisestä vuodesta 14 prosenttia. Vuonna 2010 kirjattiin 741 ilmoitusta sellaisista epäillyistä rikoksista, joissa oli rasistisia piirteitä. Yleisimmin näissä rikosilmoituksissa on kyse pahoinpitelyistä tai tappelutilanteista (39 % vuonna 2010) ja sanallisista loukkauksista, uhkauksista ja häirinnästä (37 %). (Niemi 2011, 37–41.)

Poliisin tietoon tullutta rasistista rikollisuutta vuosittain seurattaessa on huomattu, että merkittävimmät rikoksia kokevat kansalaisuudet ovat pysyneet samoina. Noin puolet rikosten uhreista vuosittain on Suomen kansalaisia (58 % vuonna 2010). Joukossa on esimerkiksi romaneja ja toisen polven maahanmuuttajia. Somalialaiset ovat olleet toiseksi suurin uhriryhmä (8 %). Venäjän, Irakin ja Turkin kansalaiset ovat seuraavaksi yleisimmät rasististen rikosten uhriksi joutuvat kansallisuusryhmät. Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten lukumäärään suhteutettuna yleisimmin rasistisia rikoksia kohtaavat somalialaiset (13 rikosta jokaista 1 000 Somalian kansalaista kohti vuonna 2010). Seuraavaksi yleisimmin rasistisia rikoksia kohtasivat Turkin, Irakin ja Afganistanin kansalaiset (10, 9 ja 7 rikosta). (Niemi 2011, 60–63.)

Kaikki rasistiset rikokset eivät suinkaan tule poliisin tietoon, joten poliisin tilastot eivät vastaa todellisuudessa tapahtuvien, rasististen rikosten määrää. Poliisin tietoon tulevan rikollisuuden määrään vaikuttavat esimerkiksi ilmoitusalttius sekä muutokset kirjaamistavoissa ja tilastoinnissa. Uhritutkimuksilla pyritään kartoittamaan sellaisten rasististen rikosten määrää, jotka eivät näy viranomaistilastoissa. Maahanmuuttajien uhritutkimuk-

sessä lähes kolmasosa (31 %) vastaajista ilmoitti joutuneensa rasistisen rikoksen (solvaus, uhkaus, pahoinpitely, omaisuus- ja muut rikokset) uhriksi viimeisten 12 kuukauden aikana. Heistä vajaa kolmasosa (29 %) oli ilmoittanut asiasta poliisille. Somalien joukossa rasististen rikosten kokemukset olivat yleisempiä kuin muilla ryhmillä, kolme neljäsosaa (76 %) oli joutunut rikoksen uhriksi. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 94–99.) Vuonna 2002 maahanmuuttajien elinolotutkimukseen haastatelluista henkilöistä (Venäjältä, Virosta, Somaliasta ja Vietnamista lähtöisin olevat maahanmuuttajat) joka kolmas oli kokenut väkivaltaa (mukaan lukien uhkailut) vuoden aikana. Somaleista lähes puolet (44 %) ilmoitti joutuneensa väkivallan uhriksi. Somalien kokemassa väkivallassa tekijä oli ennestään tuntematon ja väkivalta tapahtui miltei aina muualla kuin yksityisasunnossa. (Pohjanpää ym. 2003, 76–77.) Sekä viranomaistilastojen että uhritutkimusten perusteella näyttää siltä, että somaleihin kohdistuu enemmän rasistista rikollisuutta kuin muihin maahanmuuttajaryhmiin. Vain pieni osa tapauksista tulee viranomaisten tietoon.

Eurooppalainen syrjintätutkimus EU-MIDIS

Perusoikeusviraston EU-MIDIS -tutkimukseen valittiin vähemmistöryhmiä 27:stä Euroopan unionin jäsenmaasta, yleensä 2–3 kansallista tai etnistä vähemmistöä kustakin maasta. Yhteensä vastauksia kerättiin 45:ltä etniseltä vähemmistöryhmältä, pääasiassa suurkaupunkialueilta. Jokaisesta kyselyyn valitusta vähemmistöryhmästä kerättiin noin 500 vastausta, paitsi Britannian kohdalla 1 000 vastausta. Yhteensä kyselyyn vastasi 23 565 henkilöä. Kyselyyn osallistuneet olivat vähintään 16-vuotiaita, ja asuneet kyseisessä EU-maassa vähintään 12 kuukautta.

Suomesta tutkimukseen valitut vähemmistöryhmät olivat somalit ja venäläiset. Otanta toteutettiin väestörekisterin kansalaisuus- ja kielitietojen perusteella suoritettuna satunnaisotantana. Lisäksi haastatelluilta henkilöiltä tiedusteltiin mahdollisia kontakteja kohderyhmään kuuluviin henkilöihin. Tutkimuksen kenttätyön toteutti Gallup Europe, Euroopan unionin perusoikeusviraston valvonnassa. Haastattelijoiksi pyrittiin valitsemaan koke-

neita haastattelihoita, ja heille järjestettiin koulutusta ennen haastattelujen aloittamista.

Tutkimusaineisto kerättiin vuonna 2008 henkilökohtaisilla käyntihaastatteluilla pääkaupunkiseudulla, pääasiassa tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden kodeissa. Haastattelijat kävivät yhteensä 3 462 osoitteessa. Asukkaista 38 prosenttia ei onnistuttu tavoittamaan, ja 27 %:n kohdalla haastattelu ei onnistunut kieltäytymisen vuoksi, tai henkilöä ei esimerkiksi tavoitettu myöhemmäksi sovittuna haastatteluajankohtana. Kaikista kierretyistä osoitteista 28 %:n kohdalla (N=963) saatiin haastattelu. Näissä osoitteissa asui yhteensä 1 518 tutkimukseen soveltuvaa henkilöä, ja heistä 69 % suostui vastaamaan kyselyyn.

Yhteensä Suomessa haastateltiin 1 046 henkilöä, joista venäläisiä 562 ja somaleja 484. Haastattelijat kysyi valmiiksi strukturoidulla lomakkeella olevat kysymykset ja merkitsi vastauksen. Kyselylomakkeet olivat pääsääntöisesti suomeksi, vastaajan äidinkielelle käännettyjä lomakkeita käytettiin apuna tarvittaessa. Kyselyyn osallistumisen edellytyksenä kuitenkin oli, että vastaaja osasi suomen kieltä sen verran, että pystyi yksinkertaiseen keskusteluun haastattelijan kanssa. (EU-MIDIS 2009b.) Suomen somalivastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vastaavat jakaumia Suomessa asuvien, yli 15-vuotiaiden Somalian kansalaisten joukossa (Tilastokeskus 2012). Kyselyyn vastanneista somaleista puolet (46 %) oli Suomen kansalaisia. Vain neljä vastaajaa oli syntynyt Suomessa. Valtaosa vastaajista (67 %) oli asunut Suomessa vähintään 10 vuotta.

Tässä artikkelissa hyödynnetään haastattelulomakkeen kysymyksiä, jotka koskevat kokemuksia etnisestä syrjinnästä, väkivallasta, uhkailusta ja häiritsevistä käytöksistä, sekä poliisin käytöksestä. Vastausten avulla tarkastellaan sekä syrjintä- ja väkivaltakokemusten yleisyyttä Suomen somaliväestön joukossa 12 kuukauden ajalta (prevalenssi) että erillisten kokemusten kokonaislukumäärää (insidenssi). Prevalenssia kuvataan sillä, kuinka iso osuus vastaajista ilmoitti kokeneensa syrjintää tai väkivaltaa. Kokemuksia ilmoittaneille esitettiin jatkokysymys, kuinka monta kertaa he ovat joutuneet tällaiseen tilanteeseen viimeisen 12 kuukauden aikana. Insidenssiä kuvaavat luvut on saatu laskemalla yhteen näiden erillisten kokemusten lukumäärä ja suhteuttamalla se 100 vastaajaa kohden. Syrjin-

täkokemuksia kysyttiin yksityiskohtaisesti ja eri instituutioissa kohdattua syrjintää kysyttiin erikseen. Väkivaltaa, uhkailua ja vakavaa häirintää kuvaava muuttuja on yhdistetty kahdesta kyselylomakkeen kysymyksestä. (liitetaulukko 1.)

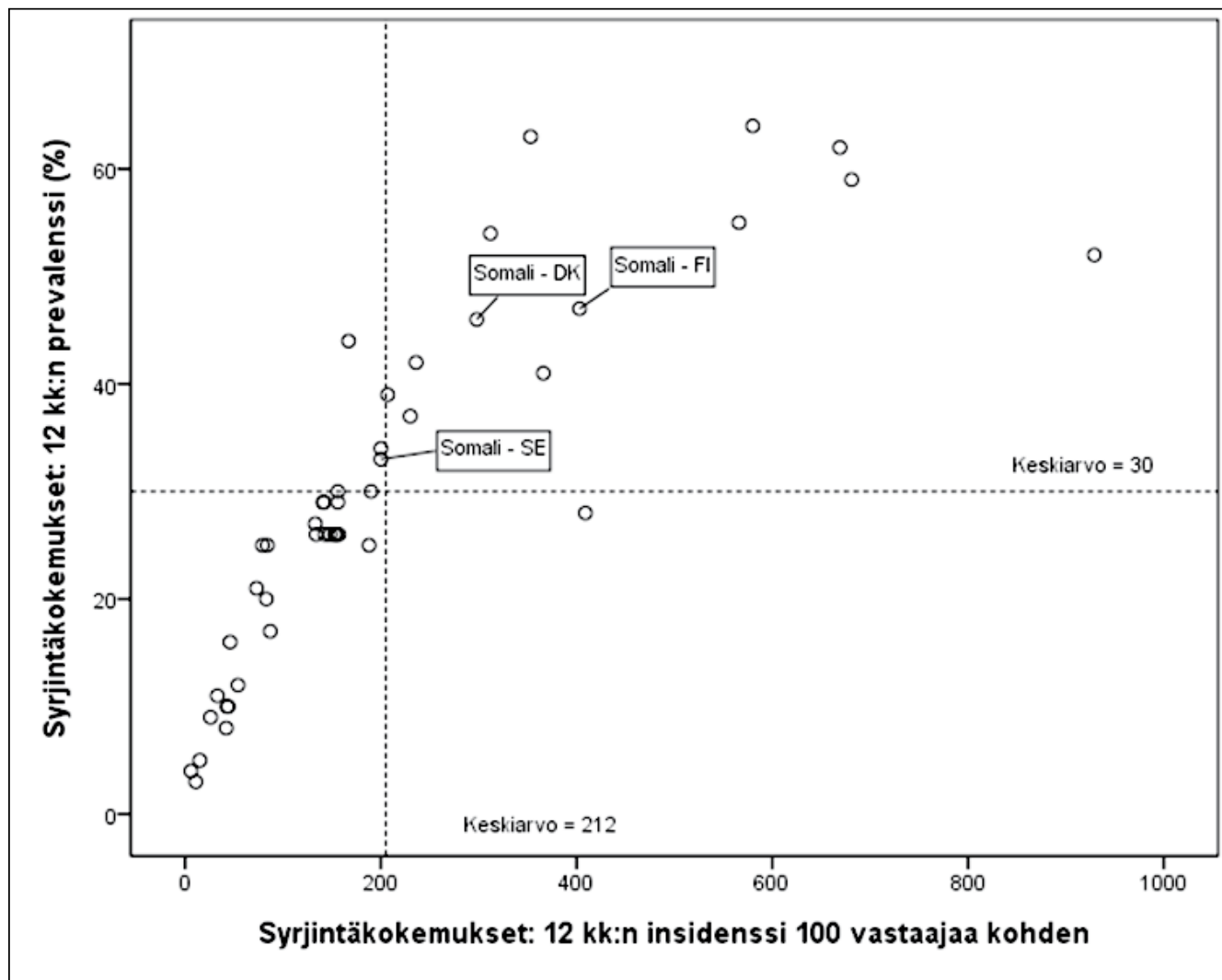
Kyselyyn on Suomesta vastannut vain pääkaupunkiseudulla asuvia maahanmuuttajia. Maahanmuuttajiin kohdistuvien ennakkoluulojen yleisyydessä on alueellista ja paikkakuntaakohtaista vaihtelua. Esimerkiksi paikkakunnan koko voi vaikuttaa siihen, miten todennäköisesti siellä asuva maahanmuuttaja kohtaa syrjintää. Koska Suomessa asuvista somaleista valtaosa (75 %) asuu Uudenmaan alueella, on heitä koskeva kyselytutkimus perusteltua toteuttaa pääkaupunkiseudulla (Tilastokeskus 2012). Uudenmaan poliisilaitosten alueella on viime vuosina tullut vähän ilmoituksia rasistisista rikoksista suhteessa alueella asuvien ulkomaan kansalaisten määrään, verrattuna useiden muiden poliisilaitosten alueisiin (Niemi 2011, 58).

Suomen somalien kokema syrjintä ja väkivalta EU-MIDIS -tutkimuksessa

Etninen syrjintä

Haastattelulomake sisälsi kysymyksiä etnisestä syrjinnästä useissa eri tilanteissa. Suomessa haastatelluista somaleista (N = 484) lähes puolet (47 %) ilmoitti tulleen syrjityksi etnisen taustansa vuoksi Suomessa vastaamista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Tämä on kahdeksanneksi korkein osuus kaikista 45:stä kyselyyn vastanneista etnisistä vähemmistöryhmistä (kuvio 1). Suomen somaleja useammin kokemuksia ilmoittivat romanit Tšekin tasavallassa, Unkarissa, Puolassa ja Kreikassa, afrikkalaiset Maltalla, Saharan eteläpuoleiset afrikkalaiset Irlannissa ja pohjoisafrikkalaiset Italiassa. Tanskassa asuvista somaleista syrjintäkokemuksia ilmoitti lähes yhtä suuri osuus (46 %) kuin Suomen somaleista. Ruotsissa asuvien somalien joukossa syrjintä oli huomattavasti harvinaisempaa, heistä kolmasosa (33 %) ilmoitti tulleen syrjityksi etnisen taustansa vuoksi. (EU-MIDIS 2009a, 35–36.)

Yleisimmin Suomessa asuvat somalit kokivat syrjintää työnhaun yhteydessä (22%) ja töissä (18%).



Kuvio 1. Syrjintäkokeemusten prevalenssi ja incidenssi viimeisten 12 kuukauden ajalta.

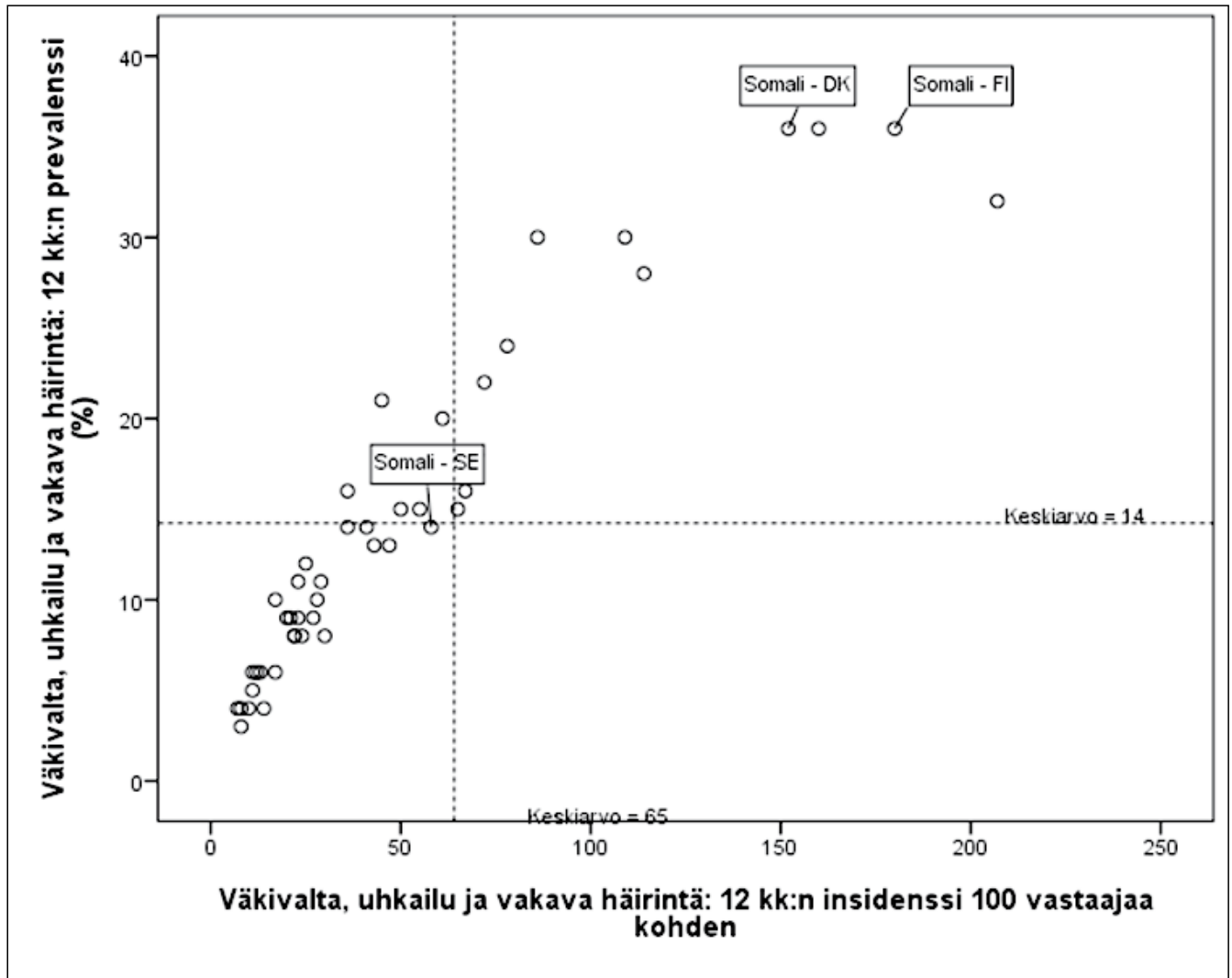
Syrjintää oli koettu myös kahvilassa tai ravintolassa, kaupassa, terveydenhuollossa ja asunnon hankinnan yhteydessä (12–16 %). Sosiaaliviranomaisten, koulun työntekijöiden ja pankin työntekijöiden taholta koettu syrjintä oli harvinaisempaa (4–8 %). (EU-MIDIS 2009a, 89–93.)

Eri tilanteissa koettuja, erillisiä syrjintäkokeimuksia Suomen somaleilla oli 403 jokaista 100 vastaajaa kohtaan. Luku on seitsemänneksi suurin luku haastatelluiden ryhmien joukossa. Enemmän kokemuksia ilmoittivat pohjoisafrikkalaiset ja romanian kansalaiset Italiassa, romanit Puolassa, Unkarissa, Tšekin tasavallassa ja Kreikassa. Tanskassa syrjintäkokeimuksia oli 298 jokaista 100 somalitaustaista vastaajaa kohtaan ja Ruotsissa 200. Kaikkien vastaajaryhmien välinen keskiarvo oli 212 ko-

kemusta 100 vastaajaa kohden. (EU-MIDIS 2009a, 48–49.)

Väkivalta, uhkailu ja häirintä

Väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän uhriksi koki vuoden aikana joutununeensa yli kolmasosa (36 %) kyselyn Suomessa asuvista somaleista. Osuus on yhtä suuri kuin Tanskan somalien ja Tšekin tasavallan romanien joukossa. Luku oli suurin tutkimukseen osallistuneiden 42 etnisen vähemmistöryhmän joukossa (kuvio 2). Ruotsin somalien keskuudessa vastaavia kokemuksia ilmoitti 14 %, mikä oli myös kaikkien vastaajaryhmien keskiarvo. (EU-MIDIS 2009a, 64–65.)

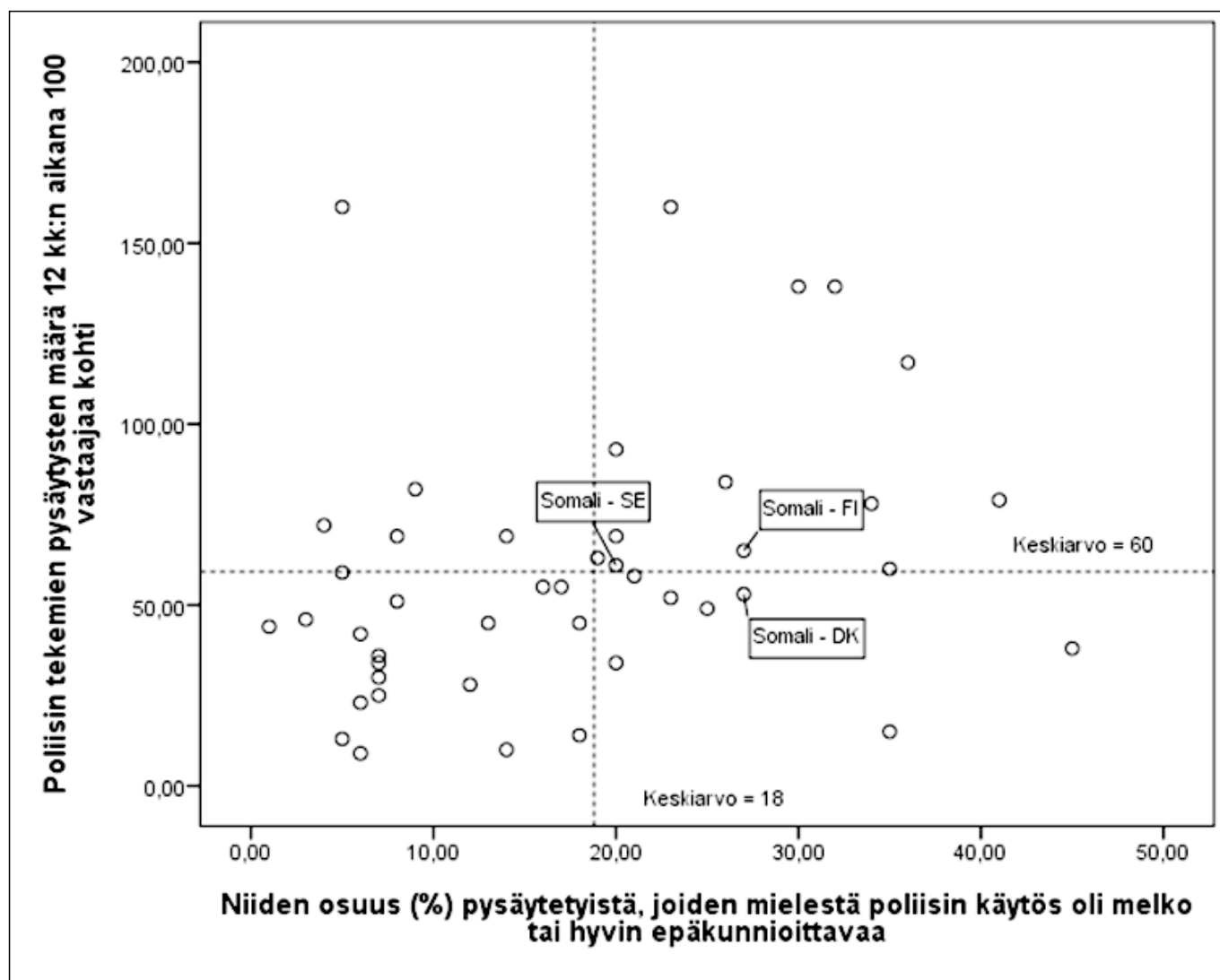


Kuvio 2. Väkivallan, uhkailun ja vakavan häirinnän prevalenssi ja incidenssi viimeisten 12 kuukauden ajalta.

Erillisiä väkivallan, uhan tai vakavan häirinnän kokemuksia Suomen somalien joukossa oli 180 jokaista 100 vastaajaa kohden. Korkeampi incidenssi oli vain Kreikassa asuvien romanien joukossa, 207 tapausta. Tanskan somalien joukossa tapauksia oli 152 ja Ruotsin somalien joukossa 58 jokaista 100 vastaajaa kohden. Kaikkien vastaajaryhmien välinen keskiarvo oli 65 tapausta 100 vastaajaa kohden. (EU-MIDIS 2009a, 65–69.)

Maiden väliset erot väkivaltakokemusten yleisyydessä voivat johtua osittain siitä, että väkivaltatapaukset yleensä ovat yleisempiä toisissa maissa. Tällöin henkilön asuinmaa nostaa hänen riskiään joutua väkivaltarikoksen uhriksi riippumatta etnisestä taustasta. Valtaväestön väkivaltakoke-

muksista on vertailutietoa Euroopan rikos- ja turvallisuuskyselyssä (EU ICS). Jotta rikos- ja turvallisuuskyselyn sekä vähemmistökyseleyn tulosten vertailu olisi mahdollisimman luotettavaa, vähemmistökyseleyn väkivaltakokemusten määrää kuvaavista tuloksista tulee poistaa sellaiset väkivaltakokemukset, joissa vastaajalta vietiin omaisuutta (ryöstö), sillä rikos- ja turvallisuuskyselyssä näitä varten oli oma kysymys. Verrattaessa kahden kyselyn tuloksia, huomataan, ettei valtaväestön väkivaltakokemusten määrä ole suoraan yhteydessä vähemmistöjen edustajien kokemaan väkivaltaan. Suomessa väkivallan tai väkivallan uhan kokemuksia oli koko väestön keskuudessa vuoden ajalta 7,5 jokaista 100 kansalaista kohtaan. Suomen väestön väkivaltako-



Kuvio 3. Poliisin tekemien pysäytysten määrä viimeisten 12 kuukauden ajalta ja poliisin epäkunnioittava käytös.

kemusten yleisyys on EU-maiden keskiarvoa korkeampi, mutta ei poikkeuksellisen korkea. Sen sijaan ero somalien ja koko muun väestön väkivaltakokemuksissa on maassamme huomattavan suuri. Kun vähemmistökyseleyn tulokset on muunnettu vertailukelpoisiksi rikos- ja turvallisuuskyselyn kanssa (ryöstöt poistettu vastauksista), Suomen somaleilla oli 59,2 kokemusta jokaista 100 vastaajaa kohti. Toiseksi suurin ero väkivaltakokemusten yleisyydessä oli Tanskan somalien ja muun väestön välillä (33,4 vs. 5,2). (EU-MIDIS 2009a, 265–267.)

Vuoden aikana väkivaltaa, uhkailua tai häirintää kokeneista Suomen somaleista 88 % arvioi, että yhden tai useamman kokemansa tapauksen taustalla oli rasistinen motiivi. Rasistisen väkivallan, väkival-

lan uhan tai vakavan uhkailun uhriksi oli täten vuoden aikana joutunut lähes kolmasosa (32 %) kyselyn Suomessa asuvista somaleista. Osuus on yhtä suuri kuin Tšekin tasavallan romanien joukossa ja suurin luku tutkimukseen osallistuneiden 42 etnisen vähemmistöryhmän keskuudessa. Tanskan somalien joukossa rasistisia kokemuksia ilmoitti lähes yhtä suuri osuus vastanneista (31 %), Ruotsissa asuvista somaleista yhdellä kymmenestä (11 %) oli vastaavia kokemuksia. Kun tarkastellaan kaikkien vastaajien keskiarvoa, yksi kymmenestä (10 %) vähemmistöjen edustajista oli kokenut rasistista väkivaltaa, uhkailua tai häirintää. (EU-MIDIS 2009a, 65–67; 97–98.)

Suomen kantaväestön keskuudessa väkivallan kohteeksi joutuminen on hyvin paljon ikään kiinnit-

tyvä ilmiö; väkivaltakokemukset ovat yleisimpiä alle 25-vuotiaiden nuorten, erityisesti nuorten miesten joukossa. Miesten ja naisten kokema väkivalta on kantaväestön keskuudessa erilaista. Miehet kohtaavat tyypillisesti väkivaltaa kadulla ja muilla julkisilla paikoilla, naiset taas kotona lähi- ja parisuhteissa sekä työtehtävissä. (Sirén ym. 2010, 11–22.) Suomessa asuvien somalien kohdalla ei ole havaittavissa samanlaista väkivaltakokemusten sidosta ikään. Väkivaltakokemukset ovat yleisiä myös vanhemmissa ikäryhmissä. Sekä miesten että naisten kokemassa väkivallassa tekijä oli uhrille useimmiten ennestään tuntematon, ja naiset ilmoittivat kyselyssä yhtä paljon kokemuksia rasistisesta väkivallasta kuin miehet.

Etninen profilointi ja epäkunnioittava käytös poliisin taholta

Syrjinnän ja suoranaisten väkivallan lisäksi vähemmistöryhmien jäsenet voivat kohdata etnisestä taustastaan johtuvaa epäkunnioittavaa käytöstä. Erityisesti viranomaisten tulisi kohdella kaikkia henkilöitä tasapuolisesti. Epäkunnioittava käytös viranomaisten taholta voi heikentää luottamusta viranomaisiin ja viranomaistoiminnan puolueettomuuteen (Tyler 2005; Kääriäinen & Niemi 2011). EU-MIDIS-tutkimuksessa kysyttiin kokemuksia poliisin toiminnasta: poliisin tekemien pysäytysten määrää ja kokemuksia poliisin käytöksestä pysäytysten yhteydessä.

Suomen somalivastaajien joukossa poliisin tekemien pysäytysten määrä viimeisten 12 kuukauden ajalta oli 65 pysäytystä 100 vastaajaa kohti (kuvio 3). Tämä on hieman enemmän kuin Tanskan ja Ruotsin somalien joukossa (Tanska 53, Ruotsi 61). Kaikkien vastanneiden ryhmien keskiarvo oli 60. Poliisin pysäyttämistä Suomen somaleista yksi kymmenestä koki tulleen pysäytetyksi etnisen taustansa vuoksi.

Runasas neljännes (27 %) poliisin pysäyttämistä, Suomessa asuvista somaleista, piti poliisin käytöstä edellisen pysäytyksen yhteydessä melko tai hyvin epäkunnioittavana. Tanskan somalien joukossa kokemukset epäkunnioittavasta käytöksestä olivat yhtä yleisiä. Ruotsin somaleista yksi viidesosa (20 %) koki tulleen kohdelluksi epäkunnioittavasti. Vastaajaryhmien keskiarvo oli 18 %. (EU-MIDIS 2009a, 76–79.)

Suomen somalit kokevat huomattavan paljon rasistista väkivaltaa ja häirintää verrattuna etnisiin

vähemmistöryhmiin muissa EU-maissa. Tanskassa asuvien somalien joukossa väkivaltaa tai uhkailua kokeneiden henkilöiden osuus on yhtä suuri kuin Suomen somalien joukossa, mutta erillisiä väkivaltakokemuksia on Tanskassa asuvilla vähemmän. Vaikuttaa siltä, että sen lisäksi, että rasistista väkivaltaa kokevien osuus Suomen somaleista on suuri, väkivallalle altistuvat kokevat sitä suhteellisen useasti. Etninen profilointi poliisin taholta ei näyttäisi olevan kovin yleistä, mutta suhteellisen moni poliisin pysäyttämistä somaleista koki poliisin kohdelleen heitä epäkunnioittavasti.

Pohdinta

Kyselytutkimuksissa on mahdollista, että vastaajat eivät ilmoita kokemistaan tapauksista kyselyssä. Etenkin arkoja aiheita, kuten syrjintää ja väkivaltaa tutkittaessa vastaajat saattavat olla haluttomia käsittelemään kokemiaan tapahtumia. Ali-ilmoittamisen vaara on olemassa myös silloin, jos vastaaja ei luota kyselyä suorittavaan tahoon. Kysely saatetaan yhdistää viranomaistoimintaan, jolloin epäluottamus viranomaisia kohtaan voi johtaa siihen, ettei aroista asioista haluta kertoa kyselyssä. Myös haastattelijan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten etninen tausta ja sukupuoli, voivat vaikuttaa siihen, mitä haastateltava hänelle kertoo. EU-MIDIS-tutkimuksessa valtaosa Suomen somalivastaajia haastatelluista henkilöistä oli oman ilmoituksensa mukaan etnisesti kantaväestöön kuuluvia (73 %). Voi olla, että etnistä kantaväestöä edustavalle henkilölle ei aina kerrota etnisestä syrjinnästä ja rasismista. Toisaalta kyselytutkimuksissa on myös mahdollista, että vastaaja liioittelee kokemustaan vastatessaan. Liioittelun avulla voidaan esimerkiksi pyrkiä varmistamaan, että aihe saa huomiota.

Kyselytutkimuksessa tulokset kuvaavat vastaajien henkilökohtaisia kokemuksia tutkittavasta asiasta. Perusoikeusviraston kyselyssä vastaaja määritteli itse, oliko hän kokenut syrjintää, häirintää tai väkivaltaa. Niin ikään ilmoitus siitä, johtuivatko nämä tapaukset hänen etnisestä taustastaan, perustuu vastaajan subjektiiviseen näkemykseen. Ihmiset määrittelevät ja kokevat syrjinnän sekä häirinnän eri tavoin. Yhteistä tapauksille on kuitenkin, että vastaaja on kokenut tulleen kohdelluksi epäasiallisesti, häiritsevästi tai pelottavasti.

Osallistuminen Euroopan unionin vähemmistö-kyselyyn edellytti Suomessa asuivilta vastaajilta vähintään kohtalaista suomen kielen osaamista. Suomen kieltä osaamattomat somalit on rajattu vastaajien ulkopuolelle. Voi olla, että heidän kokemuksensa rasistisesta väkivallasta ja uhkailusta on erilainen. Väkivalta- tai uhkailutilanteen rasistisen luonteen havaitseminen vaatii usein tilanteessa käytetyn kielen ymmärtämistä. Suomen kieltä osaamattomilla somaleilla voi myös olla vähemmän kontakteja kantaväestön edustajiin, ja vastaavasti vähemmän mahdollisia tilanteita kohdata rasistista käytöstä.

Kyselyn otanta suoritettiin Suomessa väestökisteristä kansalaisuus- ja kielitietojen perusteella. Myös Tanskassa somalivastaajat poimittiin satunnaisesti väestökisteritietojen perusteella, mutta muissa maissa afrikkalaistaustaisten vähemmistöryhmien edustajat tavoitettiin joko kulkemalla ovelta ovelle asuinalueella, jossa asuu paljon kyseisen vähemmistön edustajia, tai tällaisella alueella kadulla kulkevista ihmisistä tehdyllä otannalla. Voi olla, että kadulla tehdyllä otannalla on tavoitettu myös esimerkiksi toisen tai kolmannen sukupolven maahanmuuttajia, joita on vaikea tavoittaa väestökisterin tietojen avulla. Heidän kokemuksensa rasistisesta väkivallasta voivat poiketa ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajista. Toisaalta otannan rajaaminen kaupunkialueelle, jossa asuu paljon vähemmistön edustajia, voi johtaa otoksen painotumiseen sellaisiin henkilöihin, joilla on arkipäivänsään vähän kontakteja kantaväestöön ja vähän tilanteita, joissa he voivat kohdata rasismia. Kyselyssä kuitenkin esimerkiksi Maltalla ja Irlannissa asuvat, afrikkalaistaustaisten maahanmuuttajavähemmistöjen edustajat ilmoittivat paljon kokemuksia rasistisesta väkivallasta, vaikka näissä maissa otanta suoritettiin satunnaisotantana kadulla.

Suomessa asuvat somalit ovat alttiina syrjinnälle ja rasismille, varsinkin rasistiselle väkivallalle. He ovat yksi EU-alueen eniten rasistista väkivaltaa kokeva etninen vähemmistöryhmä, ja kokevat tämän tyyppistä väkivaltaa huomattavan paljon verrattuna esimerkiksi pohjois-afrikkalaisiin Ranskassa tai somaleihin Ruotsissa. Mitä tämän ilmiön taustalla on? Minkä vuoksi Suomen somaleihin kohdistuu niin paljon rasismia ja syrjinnän sävyttämää väkivaltaa?

Benjamin Bowling (2003) on todennut, että rasistista rikollisuutta on mahdotonta ymmärtää tarkastelemalla pelkästään yksittäisiä tapahtumia ja niiden piirteitä. Rikollisuudessa on kyse prosessista, johon vaikuttavat monet tekijät. Jos halutaan ymmärtää rasistiseen rikollisuuteen vaikuttavia tekijöitä, pitää tarkastella rikollisuuden kontekstia, jatkuvuutta ja sosiaalisia suhteita. Tutkimukset osoittavat, että somaleihin Suomessa kohdistuva rasismi on erityinen ilmiö, joka on osittain yhteinen myös muiden Pohjoismaiden kanssa.

Ennakkoluulot maahanmuuttoa ja maahanmuuttajia kohtaan ovat Suomessa olleet yleisempiä miesten kuin naisten joukossa, ja vähemmän koulutettujen joukossa ennakkoluuloja on enemmän kuin korkeasti koulutetuilla (Jaakkola 2009). Kyselytutkimuksissa suomalaiset ovat olleet kriittisempiä somalialaisten kuin esimerkiksi virolaisten tai kiinalaisten maahan muuttamiseen (Jaakkola 2009). Ennakkoluulot ja kielteinen asenne maahanmuuttoon eivät kuitenkaan välttämättä johda väkivaltaiseen rasismiin.

Perusoikeusviraston vähemmistö-kyselyssä vuoden aikana väkivaltaa, uhkailua tai häirintää kokeista somaleista 9 % ilmoitti viimeisimmän tapauksen tekijäksi äärioikeistolaisen tai rasistisen ryhmän jäsenen. Valtaosassa tapauksista tekijä oli siis näihin ryhmiin kuulumaton. Väkivaltarikoksiin syyllistyneet Suomessa eniten nuoret ja vähänkoulutetut miehet. Sosiaalisella syrjäytymisellä sekä alkoholin käytöllä on vahva yhteys väkivaltaiseen käyttäytymiseen. (Aaltonen ym. 2008; Lehti ym. 2011, 81–87.) Rasistisen väkivallan tekijöistä Suomessa on vain vähän tietoa. Poliisin tietoon tulevassa, rasistisia piirteitä sisältävässä rikollisuudessa nuoret miehet ovat yleisimmin epäiltyinä (Niemi 2011). Näyttäisi siltä, että rasistinen väkivalta on osa suhteellisen suppean joukon laajaa väkivaltaista käyttäytymistä. Maahanmuuttajat saattavat olla helppo syntipukki heikolle henkilökohtaiselle työ- ja taloustilanteelle. Rasistisen väkivallan yhteyttä tekijöiden taustoihin, kuten syrjäytymiseen ja alkoholinkäyttöön, ei ole tutkittu Suomessa.

Kirjallisuus

- Aaltonen, Mikko, Hinkkanen, Ville, Kivivuori, Janne & Sirén, Reino (2008): Risk factors of violence in Finland: A register based study. National Research Institute of Legal Policy, Research Brief 6/2008. Helsinki, National Research Institute of Legal Policy.
- Bowling, Benjamin (2003): Racial harassment and the process of victimization: Conceptual and methodological implications for the local crime survey. In: Barbara Perry (ed.): Hate and bias crime. A reader. Routledge, New York, s. 61–76.
- ECRI (2007): Third report on Finland. Strasbourg, Council of Europe.
- EU-MIDIS (2009a): Main Results Report. European Union Agency for Fundamental Rights. Saatavilla: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-2011_EU_MIDIS_EN.pdf Luettu 3.9.2011.
- EU-MIDIS (2009b): Technical Report. European Union Agency for Fundamental Rights. Saatavilla: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EU-MIDIS_Tech-Report.pdf Luettu 9.12.2011.
- Eurostat 2012 Population by sex, age group and citizenship. Saatavilla: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_pop1ctz&lang=en Luettu 30.4.2012.
- Jaakkola, Magdalena (2009): Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta. Asennemuutokset 1987-2007. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1. Edita Prima Oy, Helsinki.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina (2002): Rasismi ja syrjintä Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Gaudeamus, Helsinki.
- Kääriäinen, Juha & Niemi, Jenni (2011): Distrust of the police in a Nordic welfare state: Victimization, discrimination and trust in the police by Russian and Somali minorities in Helsinki. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, hyväksytty julkaistavaksi 22.2.2012.
- Lehti, Martti, Sirén, Reino, Aaltonen, Mikko & Kivivuori, Janne (2011): Pahoinpitely- ja ryöstörikkokset. Teoksessa Rikollisuustilanne 2010. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 258. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Niemi, Jenni (2011): Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2010. Raportteja 95/2011. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.
- Pohjanpää, Kirsti, Paananen, Seppo & Nieminen, Mauri (2003): Maahanmuuttajien elinolot: venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002. Helsinki, Tilastokeskus.
- Salonen, Annamari & Villa, Susan (toim.) (2006): Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005. Helsinki, Ihmisoikeusliitto ry.
- Sirén, Reino, Aaltonen, Mikko & Kääriäinen, Juha (2010): Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103. Helsinki, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Tiilikainen, Marja (2003): Arjen islam. Somalinaisten elämää Suomessa. Tampere, Vastapaino.
- Tilastokeskus (2012): PX-Web -tietokannat: väestö/väestörakenne. Saatavilla: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp Luettu 30.4.2012.
- Tilastokeskus, Suomi lukuina: Väestö. Saatavilla: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#turvapaikanhakijat Luettu 30.4.2012.
- Tyler, Tom R. (2005): Policing in black and white: Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police Quarterly* 8/2005: 3, s. 322–342.
- Virtanen, Timo (1993): Somalipakolaiset Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 3/1993. Helsinki, Sosiaali- ja terveysministeriö.

Liitetaulukko 1. Kyselylomakkeen kysymykset, joilla tiedusteltiin syrjintä-, väkivalta- ja häirintäkokemuksia ja kokemuksia poliisin tekemistä pysäytyksistä.

Syrjintä
During the last 5 years [or since you've been in the country if less than 5 years], have you ever been discriminated against because of your immigrant or minority background in Finland when looking for work / at work / by housing agency/ landlord / by healthcare personnel / by social service personnel / by school personnel / at a café, restaurant or bar / at a shop / In a bank?
1 Yes 2 No 3 Discriminated on grounds other than immigrant or minority background 4 No contact/Not applicable 5 Refused 6 Does not understand question 7 DK/No opinion
Thinking about the last time this happened, when was this: in the last twelve months or before then?
1 In the last twelve months 2 Before then 3 Refused 4 Does not understand question 5 DK/No opinion
How many times in the last 12 months have you experienced this type of discrimination?
Väkivalta ja häirintä
During the last 5 years, have you been personally attacked, that is hit or pushed, or threatened by someone in a way that REALLY frightened you? This could have happened at home or elsewhere, such as in the street, on public transport, at your workplace - or anywhere. Can you tell me what happened: were you threatened or was force/violence actually used as well?
During the last 5 years, have you been personally harassed by someone or a group in a way that REALLY upset, offended or annoyed you? By 'harassment' we mean unwanted and disturbing behaviour towards you that did not involve actual violence or the threat of violence. This could have happened at home, at work, on the street, on public transport, in a shop, in an office - or anywhere.
1 Yes 2 No 3 Refused 4 Does not understand question 5 DK/No opinion
Thinking about the last time this happened, when was this: in the last twelve months or before then?
1 In the last twelve months 2 Before then 3 Refused 4 Does not understand question 5 DK/No opinion
How many times has something like this happened to you in the last 12 months?
Do you think that this incident/any of these IN THE LAST 12 MONTHS happened partly or completely because of your immigrant/minority background?
1 Yes, including the most recent 2 Yes, but not including the most recent 3 No 4 Refused 5 Does not understand question 6 DK/No opinion
Poliisin pysäytykset
In the last 12 months, how many times have you been stopped by the police in this country?
Do you think that the last time you were stopped/any time you were stopped in the last 12 months was because of your immigrant/minority background?
1 Yes, including the most recent stop 2 Yes, but not including the most recent stop 3 No 4 Not sure / can't decide 6 Refused 7 Does not understand the question 9 DK/No opinion
Thinking about the last time you were stopped, how respectful were the police when dealing with you?
1 Very respectful 2 Fairly respectful 3 Neither respectful nor disrespectful 4 Fairly disrespectful 5 Very disrespectful 6 Refused 7 Does not understand question 9 DK/No opinion